

Katarzyna Czornik

IRAK
W POLITYCE ZAGRANICZNEJ
STANÓW ZJEDNOCZONYCH
W OKRESIE POZIMNOWOJENNYM



Uniwersytet Śląski
Katowice 2011

*In its policy toward the Arab world,
America has applied the old Islamic maxim
– better sixty years of tyranny than one day of anarchy.*

Guilain P. Denoeux
*(Harry L. Myers: The US Policy of Dual
Containment Toward Iran and Iraq
in Theory and Practice)*

Kochanym Rodzicom...

Recenzent:

prof. dr hab. Michał Chrośnicki

Korekta:

mgr Justyna Rutkowska-Zawada

Projekt okładki:

mgr Jarosław Wichura

Redaktor techniczny:

mgr Przemysław Grzonka

Copyright © 2011 by

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Wszelkie prawa zastrzeżone

Publikacja dofinansowana przez



Uniwersytet Śląski w Katowicach

ISBN: 978-83-61975-44-1

Wydawca:

Uniwersytet Śląski w Katowicach

ul. Bankowa 12

40-007 Katowice

www.us.edu.pl

Druk i oprawa:

REMAR

ul. Gałczyńskiego 36/1

tel. (32) 726 46 61

www.remar-sosnowiec.pl

e-mail: wojtek@remar-sosnowiec.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	7
Rozdział I	
Irak w polityce zagranicznej Stanów Zjednoczonych i w bliskowschodnim układzie sił w okresie zimnej wojny.....	17
1.1 Irak w polityce zagranicznej USA przed 1958 rokiem.....	17
1.2. Irak w polityce USA w latach 1945–1958/1959.	21
1.3. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Iraku w latach 1959–1979 jako istotna determinanta stosunków amerykańsko-irackich.....	33
1.3.1. <i>Przeobrażenia wewnętrzne w Iraku w latach 1959–1979. Kwestia kurdyjska.</i> 33	33
1.3.2. <i>Stosunki Iraku z państwami regionu bliskowschodniego.</i>	38
1.3.3. <i>Irak w polityce zagranicznej USA w latach 1959-1979.</i>	44
1.4. Stany Zjednoczone wobec wojny iracko-irańskiej 1980-1988.....	51
Rozdział II	
Irak w polityce amerykańskiej w okresie pozimnowojennym. Administracja George’a H. Busha wobec kwestii irackiej.	73
2.1. Determinanty amerykańskiej polityki zagranicznej wobec Bliskiego Wschodu w okresie pozimnowojennym0.	73
2.1.1. <i>Wewnętrzne i zewnętrzne determinanty polityki zagranicznej USA w okresie pozimnowojennym.</i>	73
2.1.2. <i>Główne cele amerykańskiej polityki wobec Bliskiego Wschodu w okresie pozimnowojennym.</i>	91
2.2. Irak w polityce Stanów Zjednoczonych w okresie urzędowania George’a H. Busha (1989-1993). USA wobec agresji Iraku na Kuwejt.....	112
2.2.1. <i>Miejsce Iraku w polityce Stanów Zjednoczonych po wojnie iracko-irańskiej (1988-1990).</i>	112
2.2.2. <i>Przesłanki, przebieg i próby zakończenia konfliktu o Kuwejt</i>	120
2.2.2.1. <i>Przyczyny drugiej wojny w Zatoce Perskiej.</i>	120
2.2.2.2. <i>Przebieg drugiej wojny w Zatoce Perskiej.</i>	127
2.2.3. <i>Konsekwencje polityki Stanów Zjednoczonych wobec Iraku w okresie prezydentury George’a H. Busha.</i>	144

Rozdział III**Irak w polityce Stanów Zjednoczonych w okresie prezydentury Billa Clintona (1993-2001).....159**

3.1. Strategia podwójnego powstrzymywania (dual containment)..... 159

3.2. Polityka Stanów Zjednoczonych wobec irackich grup opozycyjnych. 174

Znaczenie The Iraq Liberation Act. 174

3.3. Implikacje sankcji wobec Iraku i znaczenie programu ropy za żywność. 187

3.4. Działalność UNSCOM w Iraku i operacja "Pustynny Lis" (Desert Fox). 203

Rozdział IV**Irak w polityce administracji George'a W. Busha (2001-2003). Trzecia wojna w Zatoce Perskiej.217**

4.1. Motywy i cele interwencji zbrojnej USA w Iraku w 2003 roku. 217

4.2. Próby dyplomatycznego uregulowania kryzysu. 229

4.3. Przebieg operacji Iraqi Freedom i obalenie reżimu Saddama Husajna. 241

Rozdział V**Główne implikacje zaangażowania militarnego USA w Iraku. Irak w polityce administracji George'a W. Busha (2004-2008) i Baracka Obamy (2008-2011).. 247**

5.1. Implikacje Trzeciej Wojny z Zatoce Perskiej dla demokratyzacji państwa irackiego w świetle strategii Stanów Zjednoczonych..... 247

5.2. Implikacje wojny w Iraku dla Bliskiego Wschodu..... 277

5.3. Implikacje wojny w Iraku dla relacji transatlantyckich..... 293

5.4. Implikacje wojny w Iraku dla globalnej strategii Stanów Zjednoczonych..... 303

Zakończenie315**Wyraz najczęściej stosowanych skrótów321****Mapy Iraku i Bliskiego Wschodu323****Bibliografia329**

Dokumenty..... 329

Wydawnictwa zwarte 335

Artykuły 350

Artykuły prasowe..... 358

Pozostałe źródła internetowe 359

Summary.....371**Zusammenfassung.....373**

KATARZYNA CZORNIK

**THE U.S. FOREIGN POLICY TOWARDS IRAQ
IN THE POST-COLD WAR ERA**

Summary

Among all the countries of the Middle East, Iraq is the one which deserves special attention. This is the country which became very controversial at the turn of the 21st century and events connected with the invasion of the U.S. on Iraq on the 19th March 2003 caused regional and global changes.

In the 20th and at the beginning of 21th century Iraq became the subject of interest for many countries of international stage, among which the United States figured the most.

The increasing significance and interest in this country, chosen from many of the Middle East, were influenced by innerstate and international factors.

For this publication entitled: "The U.S. foreign policy towards Iraq in the Post-Cold War Era" The most important is the relationship between the United States and Iraq.

The publication has chronological and problem oriented order, which reflects the development of historical events both in the Middle East and the U.S. The whole study is divided into five chapters, the introduction, the ending and bibliography.

The research objective of the thesis is to demonstrate how the significance of Iraq in the U.S. foreign and defence policy evolved in the Post-Cold War Era. The author aims to describe the dominant trends in Washington's foreign policy as well as the major American foreign policy strategies towards Iraqi state. The thesis analyses the main determinants, goals and directions of the U.S. foreign policy during and after the Cold War. It discusses the key factors influencing U.S.-Iraq relations, in particular those relating to the Middle East in general, such as the mounting Israeli-Palestinian conflict, the support offered by the White House to Israel, the rise of fundamentalism and terrorist movements, the U.S. ties with certain states in the region (Egypt, Saudi Arabia, Iran) as well as the American dependency on energy sources located in the Middle East.

KATARZYNA CZORNIK

**DER IRAK IN DER AUSSENPOLITIK
DER VEREINIGTEN STAATEN VON AMERIKA
IN DER ZEIT NACH DEM KALTEN KRIEG**

Zusammenfassung

Aus den Ländern des Nahen Ostens ist der Irak ein Staat, der eine besondere Aufmerksamkeit verdient. Das ist ein Land, um das sich an der Schwelle des 21. Jahrhunderts sehr viele Kontroversen gebildet haben, und die Ereignisse, die mit der Invasion der Vereinigten Staaten im Irak am 19. März 2003 im Zusammenhang stehen, wurden zum Ausgangspunkt der weit gemeinten Umwertungen im regionalen und globalen Maßstab. Der Irak stand sowohl im 20. Jahrhundert als auch an der Schwelle des 21. Jahrhunderts im Mittelpunkt der Interessen mehrerer „Schauspieler“ der internationalen Arena, unter denen die Vereinigten Staaten die Hauptrolle spielten. Auf die immer größere Bedeutung besonders dieses Landes, unter so vielen im Nahen Osten gelegenen Staaten, hatten Einfluss die innen- und außenirakischen, sowie die internationalen Bedingungen. Für die vorliegende Publikation „Der Irak in der Außenpolitik der Vereinigten Staaten von Amerika in der Zeit nach dem Kalten Krieg“ entscheidend bleiben die Verhältnisse zwischen dem Irak und den Vereinigten Staaten. Die folgende Bearbeitung hat einen chronologisch-problematischen Aufbau, der die Entwicklung der historischen Ereignisse sowohl im Nahen Osten, als auch in den Vereinigten Staaten widerspiegelt. Die ganze Arbeit wurde in fünf Kapitel, sowie in Einleitung, Schlussfolgerungen und in Bibliographie eingeteilt.

Das Forschungsziel der Dissertation war es, die Evolution der Bedeutung des Iraks in der Außen- und Sicherheitspolitik der Vereinigten Staaten in der Zeit nach dem Kalten Krieg sichtbar zu machen. Die Absicht der Autorin lag darin, die dominanten Tendenzen in der Politik von Washington gegen den Irak, sowie die führenden Strategien der amerikanischen Außenpolitik gegen diesen Staat näher zu bringen. Zum Gegenstand der Analyse in der Abhandlung wurden die Hauptdeterminanten, als auch die Ziele und die Richtungen der Außenpolitik von den Vereinigten Staaten in der Kalkriegszeit und nach dem Jahre 1989. Dargestellt wurden die wichtigsten Faktoren, die amerikanisch-irakischen Verhältnisse beeinflussten, insbesondere die nahöstlichen Umstände: der fortschreitende israelisch-palästinensische Konflikt, das Engagement des Weißen Hauses an der Seite Israels, die Entwicklung der fundamentalistischen und terroristischen Tendenzen in der Region,

die Zusammenhänge der Vereinigten Staaten mit den einzelnen Ländern der Region (Ägypten, Saudi-Arabien, Iran), und schließlich die Abhängigkeit der Vereinigten Staaten von den in diesem Teil der Welt konzentrierten Energiequellen.

KATARZYNA CZORNIK



Doktor nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce; adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa (Zakład Stosunków Międzynarodowych) Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, którego jest absolwentką. Ukończyła również Akademię Młodych Dyplomatów ze specjalnością Służba Zagraniczna w Europejskiej Akademii Dyplomacji w Warszawie oraz Studium Katolickiej Nauki Społecznej (filia IWKR KUL). Obroniła rozprawę doktorską pt. „*Irak w polityce zagranicznej Stanów Zjednoczonych w latach 1958-2005*”. Zainteresowania naukowo-badawcze koncentrują się wokół obszarów: Bliski Wschód w stosunkach międzynarodowych, polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych (ze szczególnym uwzględnieniem polityki Stanów Zjednoczonych wobec Bliskiego Wschodu), terroryzm międzynarodowy i fundamentalizm islamski, polityka zagraniczna Polski. Jest Autorką kilkunastu artykułów naukowych i recenzji m. in.: *Miejsce Ukrainy w polskiej polityce zagranicznej po "pomarańczowej rewolucji". Próba bilansu*, [w:] *Stosunki Polski z sąsiadami w pierwszej dekadzie XXI wieku*, red. M. Stolarczyk, Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2011; *Irański kryzys atomowy jako wyzwanie globalne (główne strategie rozwiązania kryzysu)*, "Gdańskie Studia Międzynarodowe" Vol. 8, nr 1-2, Gdańsk 2010; *Regionalne i globalne aspekty bezpieczeństwa w kontekście polityki zagranicznej Islamskiej Republiki Iranu*, [w:] *Problemy polityki zagranicznej Polski i stosunków międzynarodowych na początku XXI wieku. Wybrane Aspekty*, Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2008; *Implikacje trzeciej wojny w Zatoce Perskiej dla demokratyzacji państwa irackiego w świetle strategii Stanów Zjednoczonych*, [w:] *Studia Politicae Universitatis Silesiensis*, red. J. Iwanek, M. Stolarczyk, O. Szura-Olesińska, Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2007, T. III.

ISBN 978-83-61975-44-1

